

# พฤติกรรมการใช้และผลกระทบของสื่อสังคมออนไลน์ประเภทเฟซบุ๊กต่อการดำเนินชีวิต ของนักศึกษา กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

The Usage Behavior on Facebook Social Media Online and Their Effects on Students'  
Life Style : A Case Study of Loei Rajabhat University

อมรรัตน์ วงศ์โสภา<sup>1</sup> เสกสรร สายสีต<sup>2</sup> แนน้อย ย่านวารี<sup>3</sup>

## บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมและผลกระทบของการใช้สื่อสังคมออนไลน์ประเภทเฟซบุ๊กต่อการดำเนินชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเลย เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed methods research) กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเลย จำนวน 386 คน ได้มาโดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling)

ผลการวิจัยพบว่าพฤติกรรมการใช้งานเฟซบุ๊กของนักศึกษา ใช้งานสื่อสังคมออนไลน์มากกว่า 1 ประเภท เกือบทั้งหมดใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ประเภทเฟซบุ๊ก รู้จักเฟซบุ๊กจากเพื่อนแนะนำ และมีจำนวนเพื่อนในเฟซบุ๊ก 501 คนขึ้นไป ใช้เฟซบุ๊ก 3-4 ปี มีจำนวนบัญชีเฟซบุ๊ก 1 บัญชี และส่วนใหญ่ใช้งานอินเทอร์เน็ตจากหอพักโดยเชื่อมต่อเฟซบุ๊กผ่านเน็ตบุ๊ก เน็ตบุ๊ก และไอแพด ใช้งานเฟซบุ๊กทุกวัน เฉลี่ย 1-3 ครั้ง/วัน แต่แต่ละครั้งใช้เวลามากกว่า 4 ชั่วโมง เวลาที่ใช้เฟซบุ๊ก ในวันจันทร์-ศุกร์ เวลา 19:01 – 24:00 น. และวันเสาร์-อาทิตย์ และวันหยุดนักขัตฤกษ์ เวลา 13.01 – 19:00 น. วัตถุประสงค์หลักที่ใช้เฟซบุ๊กใช้เพื่อผ่อนคลาย และติดต่อสื่อสาร

ผลกระทบจากการใช้สื่อสังคมออนไลน์ประเภทเฟซบุ๊กต่อนักศึกษาเรียงตามลำดับคือ ด้านสุขภาพ ด้านการดำเนินชีวิตประจำวันและด้านการศึกษาตามลำดับ โดยผลกระทบด้านสุขภาพพบว่ามีอาการปวดตา ปวดศีรษะ เมื่อยมือ ปวดไหล่ เวลาเล่นนาน ๆ ผลกระทบด้านการดำเนินชีวิตประจำวัน พบว่านักศึกษาเลือกใช้งานเฟซบุ๊กมากกว่าทำกิจกรรมอื่นในช่วงเวลาว่าง ทำให้ทำกิจกรรมอื่นน้อยลง มีโลกส่วนตัวสูง คุยกับคนในครอบครัวน้อยลง คนรอบข้างรู้สึกหงุดหงิด หวาดระแวง และเกิดการทะเลาะกันเนื่องจากความคิดเห็นไม่ตรงกัน และผลกระทบด้านการศึกษา พบว่านักศึกษาทำการบ้านและงานที่รับมอบหมายต่างๆ เสรีจ๋า เนื่องจากใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่กับการใช้งานเฟซบุ๊ก ผลกระทบที่ตามมาพบว่านักศึกษาไม่ส่งงาน ส่งงานช้า ขาดสมาธิในการเรียน เกรดตกในบางรายวิชา ขาดสมาธิในการทำงานและการอ่านหนังสือสอบ ขาดเรียน ใช้ภาษาไม่ถูกต้องใช้คำแสลงในยุคสมัยใหม่ และสะกดคำไม่ถูกต้องตามหลักภาษา

**คำสำคัญ :** พฤติกรรม สื่อสังคมออนไลน์ เฟซบุ๊ก ผลกระทบ

<sup>1</sup> นักศึกษา หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการสื่อสาร มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

<sup>2</sup> อาจารย์ ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการสื่อสาร มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

<sup>3</sup> อาจารย์ ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

## Abstract

This mixed-methods research aimed to study Loei Rajabhat University students' behaviors in using Facebook social media and their effects on the students' life style. The sampling group consisted of 386 students selected by simple random sampling method.

The findings revealed that the students used more than one type of online social medias and, mostly, they used Facebook by invitation from friends. Each of them mostly held one Facebook account with more than 501 Facebook friends and the average Facebook networking experience of 3-4 years. Notebook, netbook, and iPad were the tools they mainly used to access into the networking service through the internet available in their dormitories. They accessed into Facebook networking on the average of 1-3 times daily and stayed online for over 4 hours a time. The access time was during 19.01-24.00 hrs. from Monday to Friday, and 13.01-19.00 hrs. during the weekends and holidays. The purposes in using Facebook were mainly for relaxation and communication.

The effects of online social media usage through Facebook included the students' health problems, their daily life, and their study, respectively. The effects on health were eye pain, headache, hand fatigue, and shoulder pain when they spent a long period of time using Facebook. The effects on their daily life showed that they did not want to go out and do activities with others, had their private zone, and did not talk much with the family members making the people around them become irritable. They also did not trust their lovers and had a fight because of different ideas and opinions. Regarding to the effects of using Facebook on the students' study, the results indicated that when the students had free time they preferred to be on Facebook networking rather than to do other activities; because most of their time was for Facebook, they always submitted their school assignments late. As a consequence, they paid less attention to their homework, school assignments, and studying, had no concentration on studying for the examinations, were always absent from classes, and adopted incorrect and inappropriate usage of language by using modern slang and incorrect spellings.

**Keywords :** behaviors, online media, Facebook, effects

## ความเป็นมาของปัญหา

ความเจริญก้าวหน้าและการเติบโตอย่างก้าวกระโดดด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และเทคโนโลยีการสื่อสาร ได้เปลี่ยนวิถีการดำเนินชีวิต การดำเนินธุรกิจ และการสื่อสารของคนในสังคมไปอย่างมาก โดยก่อให้เกิดการสื่อสารไร้พรมแดน เกิดเป็นเครือข่ายสังคมออนไลน์ ซึ่งช่วยให้คนสามารถ

ทำความรู้จักกัน เปิดเผยข้อมูลส่วนตัว รูปภาพ วิดีโอ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และความสนใจร่วมกัน (ศิริพร กนกชัยสกุล, 2553) เครือข่ายสังคมออนไลน์ได้กลายเป็นปรากฏการณ์ของการเชื่อมต่อการสื่อสารระหว่างบุคคลในโลกอินเทอร์เน็ต โดยมุ่งเน้นไปที่การสร้างชุมชนออนไลน์ซึ่งทำให้ผู้คนสามารถที่จะ

แลกเปลี่ยน แบ่งปันข้อมูล ตามประโยชน์ กิจกรรม หรือ ความสนใจเฉพาะเรื่องซึ่งกันและกัน จนในปัจจุบัน นักการตลาดได้มองเครือข่ายสังคมออนไลน์เป็นสื่อใหม่ ประเภทหนึ่ง โดยเปลี่ยนจากการเรียกเครือข่ายสังคมออนไลน์มาเป็นสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) ซึ่งเป็นช่องทางการสื่อสารผ่านสื่อใหม่ที่เป็นที่นิยมมากจนกลายเป็นวัฒนธรรมส่วนหนึ่งของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในปัจจุบัน (ปณิชา นิติพรมงคล, 2554)

เฟซบุ๊กเป็นสื่อเครือข่ายสังคมออนไลน์เกิดขึ้นมาในปี ค.ศ. 2004 ซึ่งก่อตั้งโดย มาร์ค ซัคเคอร์เบิร์ก (Mark Zuckerberg) ซึ่งปัจจุบันเฟซบุ๊กเป็นสื่อเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่ใหญ่ที่สุดและเติบโตเร็วที่สุด (Safko & Brake, 2009) โดยผู้ใช้งานที่มีจำนวนสูงสุดคือ กลุ่มอายุ 18-24 ปี ซึ่งเป็นกลุ่มที่อยู่ในวัยศึกษาในระดับปริญญาตรีเป็นกลุ่มนิยมเปิดตัวรับเทคโนโลยีใหม่ๆ อยู่เสมอ โดยเฉพาะการสื่อสารผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ (วิมลพรรณ อาภาเวท และคณะ, 2554) การสื่อสารมีความทันสมัยและรวดเร็วมีความก้าวล้ำทางเทคโนโลยีมากขึ้นแต่ในทางกลับกันการให้บริการสื่อสังคมออนไลน์ก็สร้างผลกระทบให้แก่ผู้ใช้ได้ เช่น การดำเนินชีวิตแบบใหม่ที่มีแนวโน้มหลีกเลี่ยงความสัมพันธ์กับคนในครอบครัว และให้ความสนใจกับบุคคลอื่นที่อยู่ในสังคมออนไลน์มากกว่า ซึ่งมีผลทำให้เกิดช่องว่างระหว่างคนในครอบครัว ความรักและความผูกพันลดน้อยลง การใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์จนทำให้เกิดความรู้สึกชื่นชอบ และสนุกสนาน ทำให้เกิดเป็นการติดใช้งาน (ภาณุวัฒน์ กองราช, 2554)

นอกจากนี้ยังพบว่าในช่วงระหว่างการฝึกอบรมในห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ที่มีการเชื่อมต่อระบบอินเทอร์เน็ต นักศึกษาบางส่วนไม่สนใจฟังเมื่อวิทยากรทำการบรรยาย และมีการเปิดเข้าไปใช้งานเฟซบุ๊ก ทำให้ไม่มีสมาธิอยู่กับการฝึกอบรม นักศึกษาจะ

มีพฤติกรรมการใช้งานเฟซบุ๊กในช่วงโม่งเรียนเช่นเดียวกัน จากการศึกษาค้นคว้า พบว่ายังไม่มีงานวิจัยที่ศึกษาถึงผลกระทบดังกล่าวซึ่งจะนำไปสู่การป้องกันซึ่งอาจส่งผลต่อการดำเนินชีวิตหรือการลดกิจกรรมต่างๆ ในชีวิตลง ไม่ว่าจะเป็นการเรียน กิจกรรมทางสังคม การเปลี่ยนแปลงเวลาอน ไม่สนใจสุขภาพของตนเอง ละทิ้งครอบครัว เพื่อนฝูง สิ่งแวดล้อมรอบข้าง ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมการใช้และผลกระทบที่มาจากการใช้เฟซบุ๊ก อย่างไม่เหมาะสมต่อการดำเนินชีวิตของนักศึกษา ได้แก่ 1) ผลกระทบต่อสุขภาพ 2) ผลกระทบต่อการศึกษา และ 3) ผลกระทบต่อชีวิตประจำวัน ซึ่งผลจากการศึกษาวิจัย ในครั้งนี้จะทำให้ทราบถึงพฤติกรรมและผลกระทบจากการใช้เฟซบุ๊กต่อการดำเนินชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเลย และนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยเพื่อไปหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา ที่เกิดจากผลด้านลบต่อการดำเนินชีวิตของนักศึกษาที่มีการใช้งานเฟซบุ๊กต่อไปในอนาคต การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed methods research) ประกอบด้วยวิธีการเชิงปริมาณ และวิธีการเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้เฟซบุ๊ก ได้แก่ ประสพการณ์ในการใช้สถานที่ในการใช้ อุปกรณ์ที่ใช้ ช่วงเวลาในการใช้ ระยะเวลาที่ใช้ ความถี่ที่ใช้ และวัตถุประสงค์ในการใช้ และศึกษาผลกระทบของการใช้สื่อสังคมออนไลน์ประเภทเฟซบุ๊กต่อการดำเนินชีวิตของนักศึกษาใน 3 ด้านคือ 1) ด้านสุขภาพ 2) ด้านการศึกษา และ 3) ด้านการดำเนินชีวิตประจำวัน

## วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมการใช้และผลกระทบจากการใช้สื่อสังคมออนไลน์ประเภทเฟซบุ๊กของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

2. เพื่ออธิบายพฤติกรรมการใช้และผลกระทบของการใช้สื่อสังคมออนไลน์ประเภทเฟซบุ๊ก ต่อการดำเนินชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

## วิธีดำเนินการวิจัย

### ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง/ผู้ให้ข้อมูล

ประชากร เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏเลยที่ลงทะเบียนเรียนในปีการศึกษา 2556 จำนวนทั้งสิ้น 10,962 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1967 อ้างถึงใน สุทธนู ศรีไสย์, 2551) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 386 คน และสุ่มนักศึกษาแต่ละคณะด้วยการสุ่มแบบโควตา (Quota random sampling)

ผู้ให้ข้อมูลเป็นนักศึกษาจากคณะต่างๆ ในมหาวิทยาลัยราชภัฏเลย แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 จำนวน 15 คน กลุ่มที่ 2 จำนวน 10 คน และกลุ่มที่ 3 จำนวน 14 คน โดยกำหนดคุณสมบัติของนักศึกษา 3 ประการ ดังนี้ 1) สภาพปัจจุบันเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเลย 2) ใช้เฟซบุ๊กอย่างน้อย 2 ชม./วัน และ 3) ยินดีเข้าร่วมให้ข้อมูล

### เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาระดับพฤติกรรม การใช้และผลกระทบของสื่อสังคมออนไลน์ประเภทเฟซบุ๊กเป็นแบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับเพศ อายุ ระดับชั้นปี คณะวิชา ที่พักอาศัย มีลักษณะเป็นแบบเลือกข้อ (Check list)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ประเภทเฟซบุ๊ก ประกอบด้วยข้อความถามเกี่ยวกับประสบการณ์ในการใช้ สถานที่ในการใช้อุปกรณ์ที่ใช้ ช่วงเวลาในการใช้ ระยะเวลาที่ใช้ ความถี่

ที่ใช้ และวัตถุประสงค์ในการใช้ โดยลักษณะคำถามเป็นคำถามเลือกข้อ (Check list)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามผลกระทบของสื่อสังคมออนไลน์ประเภทเฟซบุ๊กต่อการดำเนินชีวิต ได้แก่ ผลกระทบด้านสุขภาพ ผลกระทบด้านการศึกษา และผลกระทบด้านการดำเนินชีวิตประจำวัน ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.92

เครื่องมือที่ใช้ในการอธิบายพฤติกรรม การใช้และผลกระทบของการใช้สื่อสังคมออนไลน์ประเภทเฟซบุ๊ก ได้แก่ แนวคำถามการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion guideline) ที่ผ่านการให้ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยเชิงคุณภาพ จำนวน 3 คน

### การวิเคราะห์ข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการเชิงปริมาณ โดยแจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างตามจำนวนที่กำหนดไว้ และกำหนดวันที่ขอรับแบบสอบถามคืน จากนั้นตรวจสอบข้อมูลครบถ้วน แล้วจึงดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปจากแบบสอบถาม ตอนที่ 1 และข้อมูลพฤติกรรมการใช้เฟซบุ๊กของกลุ่มตัวอย่างจากแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ใช้การ 1) แจกแจงความถี่ (Frequency) 2) หัวย้อยละ (Percentage)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลผลกระทบของการใช้สื่อสังคมออนไลน์ประเภทเฟซบุ๊กจากแบบสอบถาม ตอนที่ 3 ใช้วิธีการหาค่าเฉลี่ย ( $\bar{x}$ ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แปลผลโดยเทียบกับเกณฑ์การแปลผลคะแนนจากการคำนวณ

แปลผลตามเกณฑ์ของเบสท์และคานัน (Best & Kahn, 1993) ซึ่งมีค่าคะแนนดังนี้ เกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ยรายข้อและโดยรวมใช้เกณฑ์ 5 ระดับ ได้แก่

ระดับน้อยที่สุด ระดับน้อย ระดับปานกลาง ระดับมาก  
ระดับมากที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) จำนวน 3 กลุ่ม แต่ละกลุ่มใช้เวลา  $1\frac{1}{2}$  - 2 ชั่วโมง แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) แล้วเรียบเรียงเพื่ออธิบายพฤติกรรมการใช้และผลกระทบของสื่อสังคมออนไลน์ประเภทเฟซบุ๊กตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

## ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การวิจัยพบว่าพฤติกรรมการใช้งานเฟซบุ๊กของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเลยมีดังนี้ นักศึกษาใช้งานสื่อสังคมออนไลน์มากกว่า 1 ประเภท เกือบทั้งหมด ใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ประเภทเฟซบุ๊ก รู้จักเฟซบุ๊กจากเพื่อนแนะนำ โดยมีจำนวนเพื่อนในเฟซบุ๊ก 501 คนขึ้นไป ใช้เฟซบุ๊ก 3-4 ปี มีจำนวนบัญชีเฟซบุ๊ก 1 บัญชี และส่วนใหญ่ใช้งานอินเทอร์เน็ตจากหอพัก โดยเชื่อมต่อเฟซบุ๊กผ่านโน้ตบุ๊ก เน็ตบุ๊กและไอแพด ใช้งานเฟซบุ๊กทุกวัน เฉลี่ย 1-3 ครั้ง/วัน แต่ละครึ่งใช้เวลามากกว่า 4 ชั่วโมง ส่วนใหญ่มีช่วงเวลาที่ใช้เฟซบุ๊ก ในวันจันทร์-ศุกร์ เวลา 19:01 – 24:00 น. วันเสาร์-อาทิตย์ และวันหยุดนักขัตฤกษ์ เวลา 13:01–19:00 น. วัตถุประสงค์หลักที่ใช้เฟซบุ๊กเพื่อผ่อนคลายและติดต่อสื่อสาร

2. ผลกระทบของการใช้สื่อสังคมออนไลน์ประเภทเฟซบุ๊กต่อการดำเนินชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเลย มีดังนี้

**ตารางที่ 1** ผลกระทบจากการใช้สื่อสังคมออนไลน์ประเภทเฟซบุ๊ก

| ผลกระทบจากการใช้สื่อสังคมออนไลน์ประเภทเฟซบุ๊ก | $\bar{x}$ | S.D. | แปลผล   |
|-----------------------------------------------|-----------|------|---------|
| ด้านที่ 1 ผลกระทบด้านสุขภาพ                   | 2.92      | 0.29 | ปานกลาง |
| ด้านที่ 2 ผลกระทบด้านการศึกษา                 | 2.66      | 0.25 | ปานกลาง |
| ด้านที่ 3 ผลกระทบด้านการดำเนินชีวิตประจำวัน   | 2.91      | 0.49 | ปานกลาง |
| รวม                                           | 2.83      | 0.15 | ปานกลาง |

2.1 ด้านสุขภาพ อยู่ในระดับปานกลาง โดยพบว่านักศึกษานอนหลับน้อยลง ไม่ค่อยไปออกกำลังกาย รับประทานอาหารสำเร็จรูป รับประทานอาหารไม่ตรงเวลา รับประทานอาหารขมขบเคี้ยว อดอาหารในบางมื้อ ปวดตา ปวดเอว ปวดหลัง ปวดแขน ปวดไหล่ ไม่อาบน้ำชำระล้างร่างกาย ไม่แปรงฟัน กลั่นแกล้งขบถ้าย อารมณ์แปรปรวนและหงุดหงิด

2.2 ด้านการดำเนินชีวิตประจำวัน อยู่ในระดับปานกลาง โดยพบว่านักศึกษามักไม่ออกจากห้อง เพราะในเฟซบุ๊กมีเรื่องซึ่งทำให้น่าสนใจต่างๆตลอดเวลา ในเฟซบุ๊ก มีโลกส่วนตัวสูงขึ้น คุยกับคนในครอบครัวน้อยลง คุยกับพ่อ แม่ คนที่บ้านหรือแม้แต่เพื่อนก็มีการกดใช้งานเฟซบุ๊กผ่านมือถือไปด้วย ทำให้คนรอบข้างรู้สึกหงุดหงิด นอกใจแฟนเปลี่ยนแฟนบ่อยๆ ตีฉันทินทากันให้ร้ายป้ายสี ครอบครัวทะเลาะเบาะแว้งกันเนื่องจากความคิดเห็นไม่ตรงกัน

2.3 ด้านการศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง โดยพบว่านักศึกษาไม่ทำงานส่ง ขาดสมาธิในการเรียน เกรดตกในบางรายวิชา ขาดสมาธิในการเรียนการทำงานและการอ่านหนังสือสอบ ใช้ภาษาไม่ถูกต้อง สะกดคำไม่ถูกต้องตามหลักภาษา ไม่อ่านบทพจนานุกรมและบทเรียน ขาดเรียนในบางรายวิชา

## อภิปรายผล

จากการศึกษาพฤติกรรมการใช้และผลกระทบของสื่อสังคมออนไลน์ประเภทเฟซบุ๊กต่อการดำเนินชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ผู้วิจัยทำการอภิปรายผลในประเด็นต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. การวิจัยพบว่าพฤติกรรมการใช้งานเฟซบุ๊กของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเลยมีดังนี้ นักศึกษาใช้งานสื่อสังคมออนไลน์มากกว่า 1 ประเภท เกือบทั้งหมดใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ประเภทเฟซบุ๊ก รู้จักเฟซบุ๊กจากเพื่อนแนะนำ โดยมีจำนวนเพื่อนในเฟซบุ๊ก 501 คนขึ้นไป ใช้เฟซบุ๊ก 3-4 ปี มีจำนวนบัญชีเฟซบุ๊ก 1 บัญชี และส่วนใหญ่ใช้งานอินเทอร์เน็ตจากหอพัก โดยเชื่อมต่อเฟซบุ๊กผ่านโน้ตบุ๊ก เน็ตบุ๊กและไอแพด ใช้งานเฟซบุ๊กทุกวัน เฉลี่ย 1-3 ครั้ง/วัน แต่ละครึ่งใช้เวลามากกว่า 4 ชั่วโมง ส่วนใหญ่มีช่วงเวลาที่ใช้เฟซบุ๊ก ในวันจันทร์-ศุกร์ เวลา 19:01 – 24:00 น. วันเสาร์-อาทิตย์ และวันหยุดนักขัตฤกษ์ เวลา 13.01 – 19:00 น. วัตถุประสงค์หลักที่ใช้เฟซบุ๊กเป็นการใช้เพื่อผ่อนคลาย และติดต่อสื่อสาร อาจเป็นเพราะสื่อสังคมออนไลน์ได้รับความนิยมจากนักศึกษามากที่สุดในปัจจุบันคือสื่อสังคมออนไลน์ประเภทเฟซบุ๊ก เนื่องจากเฟซบุ๊กสามารถตอบสนองวิถีชีวิต และความต้องการทางจิตใจและสังคมของนักศึกษาได้ นอกจากนี้ยังเป็นสื่อที่ทันต่อความนิยมเข้าใจใช้งานได้ง่าย เอื้ออำนวยให้ผู้ใช้งานสะดวกสบายมากขึ้น สามารถสร้างเครือข่ายเพื่อนได้ทั้งเพื่อนใหม่ และเพื่อนเก่า ทำให้ผู้ใช้งานเฟซบุ๊กมีเพื่อนต่อกันไปเรื่อยๆ สามารถพูดคุยและสนทนาผ่านสื่อสังคมออนไลน์มาเป็นช่องทางการสื่อสารในชีวิตประจำวันแทนการสื่อสารผ่านทางโทรศัพท์ ซึ่งเพื่อนในเฟซบุ๊กมีจำนวนใกล้เคียงกัน โดยมีทั้งคนรู้จักและไม่รู้จัก ใช้งานในเวลาใกล้เคียงกันจำนวนมาก ทำให้เฟซบุ๊กกลายมาเป็นกิจกรรมอย่าง

หนึ่งในชีวิตประจำวันของนักศึกษาที่ต้องการเปิดใช้เฟซบุ๊กในทุกวัน เนื่องจากปัจจุบัน คนส่วนใหญ่สามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตและเครือข่ายสังคมออนไลน์ ได้ง่าย ทำให้การสื่อสารกันเกิดขึ้นได้ง่าย ทุกที่ ทุกเวลา จึงทำให้สื่อสังคมออนไลน์เป็นสิ่งที่ต้องการของคนในสังคม และสอดคล้องกับพฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตของวัยรุ่นนักศึกษาซึ่งเป็นวัยรุ่นต้องการการยอมรับการเป็นสมาชิกของหมู่คณะ ตามค่านิยมและความสนใจในสิ่งเดียวกัน เริ่มมีความเป็นตัวของตัวเอง และต้องการกลุ่มเพื่อนเพื่อให้ความรู้สึกมั่นใจปลอดภัย สามารถปรึกษาพูดคุยกันได้ในทุกเรื่อง และสอดคล้องกับงานวิจัยของเสกสรร สายสีสด (2556) ที่พบว่า สถานที่ที่นักศึกษาใช้อินเทอร์เน็ตมากที่สุดได้แก่ที่บ้าน รองลงมาคือที่หอพัก นักศึกษาเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตจากโน้ตบุ๊กมากที่สุด รองลงมาเชื่อมต่อจากโทรศัพท์มือถือ นักศึกษาชอบใช้บริการของเฟซบุ๊กมากที่สุด และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของธีราพร ต้นทิปธรรม (2554) ที่พบว่า นักศึกษาใช้และรู้จักเฟซบุ๊ก อุปกรณ์ที่ใช้เชื่อมต่อเฟซบุ๊ก ส่วนใหญ่ใช้โน้ตบุ๊ก เน็ตบุ๊ก หรือไอแพด ใช้เฟซบุ๊ก เวลา 18.01-20.00 น. และสิ้นสุดการใช้เมื่อ 22.01-24.00 น.

2. ผลกระทบจากการใช้สื่อสังคมออนไลน์ประเภทเฟซบุ๊กต่อนักศึกษาเรียงตามลำดับคือ ด้านสุขภาพ ด้านการดำเนินชีวิตประจำวัน และด้านการศึกษาตามลำดับ

2.1 ผลกระทบด้านสุขภาพ อยู่ในระดับปานกลาง โดยพบว่านักศึกษานอนหลับน้อยลง ไม่ค่อยไปออกกำลังกาย รับประทานอาหารสำเร็จรูป รับประทานอาหารไม่ตรงเวลา รับประทานอาหารขนมขบเคี้ยว อดอาหารในบางมื้อ ปวดตา ปวดเอว ปวดหลัง ปวดแขน ปวดไหล่ ไม่อาบน้ำชำระร่างกาย ไม่แปรงฟัน กลั่นแกล้ง ขบถง่าย อารมณ์แปรปรวนและหงุดหงิด อาจ

เนื่องจาก การทำกิจกรรมอื่นในชีวิตประจำวันน้อยลง และเลือกใช้เวลาส่วนใหญ่กับการใช้งานเฟซบุ๊ก แทน เมื่อเข้าไปใช้งานเฟซบุ๊กสนทนากับเพื่อน หรือเล่นเกมส์ ในเฟซบุ๊กทำให้เกิดความเพลิดเพลิน จึงทำให้มีการกลั่น การขยับถ่าย และนอนดึกทำให้การพักผ่อนนอนหลับ น้อยลง เมื่อเล่นจนดึกและมีอาการง่วงนอนจึงทำให้ไม่ อาน้ำชำระล้างร่างกาย ไม่แปรงฟัน เลือกรับประทาน อาหารเมื่อรู้สึกหิวและรับประทานอาหาร ไม่ตรงตาม เวลาโดยมักเลือกรับประทานอาหารสำเร็จรูปเนื่องจาก รับประทานง่ายสะดวกรวดเร็ว หรือทานขนมขบเคี้ยว ซึ่งมีส่วนผสมของแป้งและน้ำตาลทำให้เกิดรูปร่างอ้วน เมื่อเวลาเข้าไปใช้งานเฟซบุ๊กเป็นเวลานานๆแสงจาก จอคอมพิวเตอร์และโทรศัพท์มือถือทำให้เกิดอาการ ปวดตา เวลาใช้งานนั่งอยู่ในท่าทางเดียวไม่ค่อยเปลี่ยน อิริยาบถ ทำให้ปวดเอว ปวดหลัง ปวดแขน ปวดไหล่ และเมื่อไม่ได้เข้าไปใช้งานรู้สึกง่วงตัวเองพลาดข้าวสาร หรือเรื่องราวที่สำคัญไปทำให้เกิดอารมณ์แปรปรวนและ หงุดหงิด

2.2 ผลกระทบด้านการดำเนินชีวิตประจำวัน อยู่ในระดับปานกลาง โดยพบว่านักศึกษาไม่ค่อยออกจากห้องเพราะในเฟซบุ๊กมีเรื่องซึ่งทำให้น่าสนใจต่างๆ ตลอดเวลา ในเฟซบุ๊กมีโลกส่วนตัวสูงขึ้นคุยกับคนใน ครอบครัวน้อยลง คุยกับพ่อ แม่ คนที่บ้านหรือแม้แต่ เพื่อนก็มีการกดใช้งานเฟซบุ๊กผ่านมือถือไปด้วยทำให้ คนรอบข้างรู้สึกหงุดหงิด นอกใจแฟนเปลี่ยนแฟนบ่อยๆ ตีฉันทินทา ให้ร้ายป้ายสี ครอบครัวทะเลาะเบาะแว้ง อาจเนื่องมาจากนักศึกษาเลือกใช้งานเฟซบุ๊กมากกว่า ทำกิจกรรมอย่างอื่นในช่วงเวลาว่าง ให้ความสนใจอยู่กับ เฟซบุ๊กมากกว่าคนในครอบครัว มีการใช้งานเฟซบุ๊ก ทุกครั้งที่สามารถทำการเชื่อมต่อระบบอินเทอร์เน็ตได้ ไม่ค่อยอยากออกไปไหนเพราะในเฟซบุ๊กมีเรื่องน่าสนใจ ต่างๆ เข้ามาเรื่อยๆ มีเพจที่สนใจ มีกิจกรรมของเพื่อน

ได้พูดคุยกับเพื่อน มีเกมส์เล่น เมื่อเข้าไปใช้งานเฟซบุ๊ก ทำให้มีโลกส่วนตัวสูงขึ้นคุยกับคนในครอบครัวน้อยลง เวลาคุย กับพ่อ แม่ คนที่บ้านหรือแม้แต่เพื่อนเองก็มีการ กดใช้งานเฟซบุ๊กผ่านมือถือไปด้วยจึงทำให้คนรอบข้าง รู้สึกหงุดหงิดเมื่อคุยด้วยเพราะไม่ให้ความสำคัญและ ความสนใจ การพูดคุยสนทนาผ่านเฟซบุ๊กทำให้พูดคุย ง่าย กล้าพิมพ์ข้อความต่างๆ ลงไปมากกว่าการคุยต่อ หน้า และสะดวกต่อการพูดคุยกันทำให้นอกใจแฟนได้ ง่าย หวาดระแวงกัน ตามจับผิด ตามสืบหาข้อมูลของ คนอื่นทางเฟซบุ๊ก ด่าทอกันผ่านเฟซบุ๊ก ทะเลาะกันและ เลิกกันในที่ที่สุด เปลี่ยนแฟนบ่อยๆ เบื่อง่าย ติดใจและ ชอบใจง่าย ๆ จากหน้าตาที่เห็นผ่านหน้าเฟซบุ๊กเป็นชีวิต ประดังที่แตกต่างกับชีวิตจริง เมื่อได้สัมผัสในชีวิตจริง มักไม่เป็นตามที่คาดหวังไว้ การใช้งานเฟซบุ๊กง่ายต่อ การตีฉันทินทาให้ร้ายป้ายสี และด่ากันโดยคนที่เข้าไป อ่านจะไม่ทราบว่าเป็นเรื่องจริง มักจะพิมพ์ ข้อความต่างๆลงไปโดยขาดการไตร่ตรอง

2.3 ผลกระทบด้านการศึกษา อยู่ในระดับ ปานกลาง โดยพบว่านักศึกษาไม่ทำงานส่ง ขาดสมาธิ ในการเรียน เกรดตกในบางรายวิชา ขาดสมาธิในการ เรียนการทำงานและการอ่านหนังสือสอบ ใช้ภาษาไม่ ถูกต้อง สะกดคำไม่ถูกต้องตามหลักภาษา ไม่อ่าน ทบทวนหนังสือและบทเรียน ขาดเรียนในบางรายวิชา อาจเนื่องมาจากนักศึกษาเมื่อมีเวลาว่างจะเข้าไปใช้งาน เฟซบุ๊กก่อนทำกิจกรรมอื่นและใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่กับการ ใช้งานเฟซบุ๊กทำให้นักศึกษาไม่มีสมาธิในการเรียน เนื่องจากจิตใจจดจ่ออยู่กับหน้าจอเฟซบุ๊กทำให้ขาด สมาธิในการเรียนรู้สึกไม่เข้าใจที่อาจารย์สอนและเมื่อ มักจะแก้ปัญหาโดยเข้าไปใช้งานเฟซบุ๊กทำให้ง่ายไม่ เข้าใจที่อาจารย์สอนและเรียนไม่ทันเพื่อน ไม่ทราบงาน ที่อาจารย์มอบหมายให้ทำในชั่วโมงเรียน และรู้สึกเบื่อ ทำให้ง่ายไม่สนใจเรียนและศึกษาเพิ่มเติมในรายวิชานั้น



ขาดสมาธิในการทำงานและการอ่านหนังสือสอบ ในช่วงเวลาสอบก็ยังเข้าไปใช้งานเฟซบุ๊กโดยคิดว่าเข้าไปเล่นแป๊บเดียว แต่เมื่อเข้าไปใช้งานก็ทำให้หยุดเล่นได้ยากทำให้เหลือเวลาในการอ่านหนังสือน้อยลง เมื่อเด็กแล้วก็จะง่วงนอนและไม่ยอมอ่านบททบทวนหนังสือหรือบทเรียน เมื่อมีการใช้งานเด็กทำให้ตื่นสายไม่ยอมมาเรียนในช่วงเช้าและขาดเรียนในบางรายวิชา ในการใช้ภาษาสำหรับพูดคุยสนทนากับเพื่อน ๆ จะใช้ภาษาที่ไม่ถูกต้องเป็นคำแสลงในยุคสมัยใหม่เนื่องจากสะกดง่ายและเข้าใจง่าย ในกลุ่มเพื่อนและสังคมเดียวกัน โดยคำส่วนใหญ่จะเป็นคำที่ไม่เป็นทางการและสร้างขึ้นใหม่ เปลี่ยนคำ และเปลี่ยนคำหมาย เพิ่มน้ำเสียงเหมือนการพูดคุยกันต่อหน้าทำให้ผู้สนทนารู้สึกถึงอารมณ์ในการพูดคุย ทำให้จดจำภาษาและคำต่างๆ ดังกล่าวมาใช้ในการทำงานส่งอาจารย์ การเขียนข้อสอบ การพูดคุย จนกลายเป็นนิสัยและทำให้ไม่สามารถสะกดคำที่ถูกต้องได้

ซึ่งผลกระทบจากการใช้สื่อสังคมออนไลน์ประเภทเฟซบุ๊กสอดคล้องกับแนวคิดของฌองฌัก ปิอาเจต์ (2541) ซึ่งพฤติกรรมจะทำให้เกิดผลกระทบต่อกิจกรรมด้านการดำเนินชีวิต ได้แก่ 1) ด้านสุขภาพ 2) ด้านการดำเนินชีวิต และ 3) ด้านการศึกษา และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธีรพร ดันที่ปรกรรม (2554) ที่ศึกษาการใช้เฟซบุ๊กที่มีผลกระทบต่อวิถีชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พบว่าด้านผลกระทบต่อกิจกรรมด้านการดำเนินชีวิต ส่งผลกระทบในเรื่อง 1) การนอนดึกขึ้นตื่นสายกว่าเดิม 2) ทำงานอดิเรกอื่น ๆ น้อยลง 3) ใช้เวลาอยู่กับตนเองมากขึ้น 4) ปวดหัวและปวดเมื่อยตามร่างกาย เพราะใช้เป็นเวลานานต่อเนื่องกัน 5) ออกกำลังกายน้อยลง ด้านผลกระทบต่อการศึกษา ส่งผลกระทบในเรื่อง 1) การอ่านหนังสือสอบน้อยลง 2) ไม่ได้ทบทวนบทเรียนที่เรียนไปแล้ว 3) นั่งเล่นเฟซบุ๊ก ขณะเรียนหนังสือ 4) ทำการบ้านและงานที่

รับมอบหมายต่างๆ เสรีจู้จี้กว่าเดิม 5) ทำงานที่ได้รับมอบหมายไม่ดีเท่าที่ควร

## สรุปผลการวิจัย

การศึกษาพฤติกรรมการใช้และผลกระทบของสื่อสังคมออนไลน์ประเภทเฟซบุ๊กต่อการดำเนินชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเลย สามารถสรุปผลวิจัยได้ดังนี้

1. พฤติกรรมการใช้งานเฟซบุ๊กของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเลยมีการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ประเภทเฟซบุ๊กจกเฟซบุ๊กจากเพื่อนแนะนำ มีจำนวนเพื่อนในเฟซบุ๊ก 501 คนขึ้นไป ใช้เฟซบุ๊ก 3-4 ปี มีจำนวนบัญชีเฟซบุ๊ก 1 บัญชี และส่วนใหญ่ใช้งานอินเทอร์เน็ตจากหอพัก โดยเชื่อมต่อเฟซบุ๊กผ่านเน็ตบุ๊ก เน็ตบุ๊กและไอแพด ใช้งานเฟซบุ๊กทุกวัน เฉลี่ย 1-3 ครั้ง/วัน แต่ละครึ่งใช้เวลามากกว่า 4 ชั่วโมง ส่วนใหญ่มีช่วงเวลาที่ใช้เฟซบุ๊ก ในวันจันทร์-ศุกร์ เวลา 19:01 – 24:00 น. วันเสาร์-อาทิตย์ และวันหยุดนักขัตฤกษ์ เวลา 13:01 – 19:00 น. วัตถุประสงค์หลักที่ใช้เฟซบุ๊ก ใช้เพื่อผ่อนคลาย และติดต่อสื่อสาร

2. ผลกระทบของการใช้สื่อสังคมออนไลน์ประเภทเฟซบุ๊กต่อการดำเนินชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเลย มีดังนี้

2.1 ด้านสุขภาพ อยู่ในระดับปานกลาง เป็นเพราะนักศึกษานอนหลับน้อยลง ไม่ค่อยไปออกกำลังกายรับประทานอาหารเช้ารูป รับประทานอาหารเช้าตรงเวลา รับประทานขนมขบเคี้ยว อดอาหารในบางมื้อ ปวดตา ปวดเอว ปวดหลัง ปวดแขน ปวดไหล่ ไม่อาบน้ำชำระล้างร่างกาย ไม่แปรงฟันก่อนการรับประทานอาหารแปรงฟันและหยุดเหงื่อ



2.2 ด้านการดำเนินชีวิตประจำวัน อยู่ในระดับปานกลาง เป็นเพราะนักศึกษาไม่ออกจากห้อง เพราะในเฟซบุ๊กมีเรื่องซึ่งทำให้น่าสนใจต่างๆตลอดเวลา ในเฟซบุ๊ก มีโลกส่วนตัวสูงขึ้นคุยกับคนในครอบครัว น้อยลง คุยกับพ่อ แม่ คนที่บ้านหรือแม้แต่เพื่อนก็มีการ กดใช้งานเฟซบุ๊กผ่านมือถือไปด้วย ทำให้คนรอบข้าง รู้สึกหงุดหงิด นอกใจแฟนเปลี่ยนแฟนบ่อยๆ ตีฉันทินทา กันให้ร้ายป้ายสี ครอบครัวทะเลาะเบาะแว้งกันเนื่องจาก ความคิดเห็นไม่ตรงกัน

2.3 ด้านการศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง เป็นเพราะนักศึกษาไม่ทำงานส่ง ขาดสมาธิในการเรียน เกรดตกในบางรายวิชา ขาดสมาธิในการเรียนการทำงานและการอ่านหนังสือสอบ ใช้ภาษาไม่ถูกต้อง สะกดคำไม่ถูกต้องตามหลักภาษา ไม่อ่านบทพจนานุกรมและบทเรียน ขาดเรียนในบางรายวิชา

### ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผลการวิจัยพบว่าพฤติกรรมการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ประเภทเฟซบุ๊กของนักศึกษาใช้งานเฟซบุ๊กทุกวัน เฉลี่ย 1-3 ครั้ง/วัน ระยะเวลาในการใช้งานแต่ละครั้งมากกว่า 4 ชั่วโมง วัตถุประสงค์หลักที่ใช้เฟซบุ๊กเพื่อใช้เพื่อการติดต่อสื่อสาร จึงเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่มหาวิทยาลัยราชภัฏเลยควรใช้เป็นช่องทางในการติดต่อสื่อสารกับนักศึกษาเกี่ยวกับกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ ทั้งทางด้านการฝึกอบรม การประชาสัมพันธ์ ข่าวภายในมหาวิทยาลัย เป็นต้น เพื่อให้การสื่อสารเกิดประสิทธิภาพในการใช้งาน

2. ผลการวิจัยพบว่าผลกระทบจากการใช้สื่อสังคมออนไลน์ประเภทเฟซบุ๊กของนักศึกษาด้านสุขภาพโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบผลกระทบและอยู่ในระดับมากได้แก่ นักศึกษารู้สึก

ปวดตา ปวดหัว เมื่อยมือ ปวดไหล่ เวลารับประทานอาหารดั้นด้นมหาวิทยาลัยควรมีการส่งเสริมและรณรงค์ให้นักศึกษาว่าควรมีวิจารณญาณในการใช้บริการสื่อสังคมออนไลน์ มีระยะเวลาที่ใช้งานในแต่ละครั้งไม่มากเกินไป โดยไม่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ รวมทั้งการจัดบริการด้านสุขภาพ ควรคำนึงถึงปัญหาสุขภาพดังกล่าว

3. ผลการวิจัยพบว่าผลกระทบจากการใช้สื่อสังคมออนไลน์ประเภทเฟซบุ๊กของนักศึกษาด้านการดำเนินชีวิตประจำวัน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบผลกระทบลำดับแรกและอยู่ในระดับมาก ได้แก่ นักศึกษาจะเข้าใช้งานเฟซบุ๊กทุกครั้งเมื่อมีการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต ผู้ปกครองและมหาวิทยาลัยควรมีการดูแล และพาเด็กร่วมทำกิจกรรมที่สร้างความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว ทดแทนการใช้เวลารว่างในการใช้บริการสื่อสังคมออนไลน์

4. ผลการวิจัยพบว่าผลกระทบจากการใช้สื่อสังคมออนไลน์ประเภทเฟซบุ๊กของนักศึกษาด้านการศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อผลกระทบลำดับแรกและอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ นักศึกษามีเวลารว่างจะเข้าใช้งานเฟซบุ๊ก ก่อนจะใช้เวลารว่างทำกิจกรรมอื่น มหาวิทยาลัยและอาจารย์ผู้สอนควรมีการจัดกิจกรรมและสื่อการเรียนการสอนผ่านสื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก เพื่อให้ นักศึกษาสามารถเข้าไปพบทบทวนบทเรียนที่ไม่เข้าใจ อาจารย์ผู้สอนควรใส่ใจต่อข้อความที่นักศึกษาสื่อสารมา และนำเสนอข้อมูลต่างๆเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็น ช่วยให้นักศึกษาเกิดความมั่นใจในตนเองเพิ่มมากขึ้น มีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้

## เอกสารอ้างอิง

- ธีราพร ดันทีปธรรม. (2554). **การใช้เฟซบุ๊กที่มีผลกระทบต่อลีลาชีวิตของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการส่งเสริมสุขภาพ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ปณิชา นิตีพรมงคล. (2554). **พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของคนวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร**. <<http://www.spu.ac.th/commarts/files/2012/07/บทความปณิชา.pdf>> (10 กุมภาพันธ์ 2556)
- ภาณุวัฒน์ กองราช. (2554). **การศึกษาพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของวัยรุ่นในประเทศไทยกรณีศึกษา facebook**. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารเทคโนโลยี วิทยาลัยนวัตกรรม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิมลพรรณ อาภาเวท และคณะ. (2554). **พฤติกรรมการใช้สื่อสารในเฟซบุ๊กของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาเทคโนโลยีศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.
- ศิริพร กนกชัยสกุล. (2553). **เครือข่ายสังคมออนไลน์**. วารสารนักบริหาร, (1), 30. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- สุทนต์ ศรีไธย์. (2551). **สถิติประยุกต์สำหรับงานวิจัยทางสังคมศาสตร์**. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- เสกสรร สายสีเสด. (2556). **พฤติกรรมและความพึงพอใจต่อการใช้อินเทอร์เน็ตเสริมการเรียนรู้ของนักศึกษา สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี**. **ปัญญาภิวัฒน์**, (4), 1.
- Best and Kahn James V. (1993). **Research in Education**. 7 th ed. Boston : Allyn and Bacon. P. 246.
- Safko, L., & Brake, D. K. (2009). **The social media bible: Tactics, tools and strategies for business success**. New Jersey: John Wiley & Sons.